

KORENINE SLOVENSKEGA NARODA
ORIGIN OF SLOVENES

ZBORNIK

dvanajste mednarodne konference
IZVOR EVROPEJCEV

PROCEEDINGS

of the Twelfth International Topical Conference
ORIGIN OF EUROPEANS

Ljubljana, 5. junija 2014
Ljubljana, June 5th 2014

ZALOŽNIŠTVO JUTRO

Kazalo Contents

V SPOMIN IVANU TOMAŽIČU 1919-2014	7
<i>Duša Krnel Umek</i>	
PREUČEVANJE SLOVENSKEGA	
STAROSELSTVA OD LETA 1981 DO LETA 2000.	9
<i>Marjan Ivan Moškon</i>	
KDO SO SLOVANI?	21
<i>Duša Krnel Umek</i>	
SLOVENCI – STAROSELCI V DELIH IZ 19. STOLETJA	28
<i>Eric Tomas de Saint Maur</i>	
NAJSTAREJŠIZNANI SPOMENIK	
SLO-VENETSKEGA JEZIKA – LEX SALICA	40
<i>Eric Tomas de Saint-Maur</i>	
PREPROSTI, ZNANSTVENO	
NEZAHTEVNI DOKAZI O STAROSELSTVU SLOVENCEV V EVROPI	51
<i>Marko Hrovat</i>	
ETIMOLOGIJA BESED RUDA,	
RUDEČA (BARVA), RUJ, ZARJA, RUJNO, RADIČ.	66
<i>Petr Jandáček</i>	
“SLON” IN THE LANGUAGE OF MAMMOTH HUNTERS	109
<i>Eric Tomas de Saint-Maur</i>	
SORODNOST STAROLATINSKEGA	
IN STAROITALSKIH JEZIKOV S SLOVENSKIM.	119
<i>Eric Tomas de Saint Maur</i>	
OBJAVA O KARANTANSKEM KNEZU	
IN SVETNIKU SV. DOMICIJANU IZ LETA 1863	124
<i>Davorin Žunkovič (prevedel in dopolnil Eric Tomas de Saint-Maur)</i>	
NEKAJ IZ ZGODOVINE JANTARJA	129
<i>Eric Tomas de Saint Maur</i>	
PÆSOGLAVCI: BAJKA ALI RESNICA?.	137
OB IZIDU ZADNJEGA ZBORNIKA KONFERENC	
KORENINE SLOVENSKEGA NARODA	143

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

903(4)(082)
811(082)
930.2:003.071(082)

MEDNARODNA konferenca Izvor Evropejcev (12 ; 2014 ; Ljubljana)
Zbornik Dvanajste mednarodne konference Izvor Evropejcev, Ljubljana, 5.
junija 2014 = Proceedings of the Twelfth International Topical Conference Origin of
Europeans, Ljubljana, June 5th 2014 / [uredila Duša Krnel Umek]. - Ljubljana : Jutro,
2014. - (Korenine slovenskega naroda = Origins of Slovenes)

ISBN 978-961-6746-81-6
I. Dodat. nasl. 2. Krnel-Umek, Duša
276226304

V SPOMIN IVANU TOMAŽIČU 1919-2014

Življenska pot patra Ivana Tomažiča je začela na Pregarjah, kjer se je rodil 17. junija 1919. Po osnovni šoli je z dvanajstimi leti odšel v Italijo, kjer je v Frascatiju zaključil gimnnazijo in licej in leta 1935 vstopil v red klaretincev. V Španiji je študiral teologijo v Zafri (Estremadura) od 1939 do 1944. Posvečen je bil leta 1943, nato je kaplanoval v rimskem okraju Parioli od 1946 do 1953. Leta 1954 se je preseil na Dunaj, kjer je opravljal dušnopastirstvo v bolnišnici za ostarele v okraju Baumgarten.

Na Dunaju je za študente s Koroške začel urejati društvene prostore na Bennogasse, nato je začel z gradnjo visokošolskega doma Korotan, ki je bil odprt leta 1966. Deset let po njegovi dograditvi je v neposredni bližini postavil še dom Koper. Do leta 1986 je vodil oba domova, kjer so bili poleg študentov vselej dobrodošli tudi drugi Slovenci. Gostil je leta 1972 tudi študente etnologije s Filozofske fakultete in tam sem ga prvič srečala. V času svojega upravljanja je v Korotan povabil predavati vrsto priznanih slovenskih in tujih strokovnjakov. V tujini rojenim slovenskim študentom je od 1982 podeljeval Slomškove štipendije z namenom, da spoznajo in vzljubijo domovino in jezik svojih prednikov.

Od leta 1967 do leta 1987 je izdal 12 številk publikacij *Glas Korotana*. V njih je leta 1981 pisal o nujnosti novih pogledov na najstarejšo zgodovino Slovencev, leta 1982 o naših prednikih Venetih in o avtohtonosti Slovencev, leta 1986 je objavil prispevek *Oživelni Veneti*. Leta 1981 je ustanovil Sklad za pospeševanje raziskovanja in uveljavitve slovenske zgodovine, iz katerega je 24. maja 1986 podelil prvo nagrado Jožku Šavliju in Mateju Boru.

V knjigi *Veneti, naši davni predniki* (1989), ki so jo napisali akademik Matej Bor, dr. Joško Šavli in pater Ivan Tomažič utemeljujejo, da so predniki Slovencev Veneti. V tretjem delu knjige *Sodbe in komentarji* Tomažič nasproti teoriji zgodovinarjev, ki trdijo, da so Slovani prišli v 6. stoletju n. št. izza Karpatov, dokazuje z navajanjem Pavla Diakona in njegove zgodovine Langobardov, da ni nikjer govorila o prihodu Slovanov, ampak samo o vojski, v kateri so bili tudi Slovani. Navaja še pismo papeža Gregorja Velikega, Rižanski zbor, dela Jordanisa, Nicoletti in Vita s. Columbani.

Knjiga je najprej izšla v nemškem jeziku *Unsere Vorfahren – die Veneter* (1988), italijanskem *I Veneti – progenitori dell'uomo europeo* (1991), angleškem *Veneti: First Builders of European community* (1996) in ruskem *Venety i Etruski: u istokov evropskoj civilizacii* (2008).

Odgovore na napade, ki so bili v časopisju in revijah in v posebni številki revije Arheo so Bor, Šavli in Tomažič objavili v knjigi *Z Veneti v novi čas : odgovori – odmevi – obravnave : zbornik 1985-1990*. V drugem zborniku *Etruščani in Veneti* (1995) je Tomažič

zbral komentarje in odgovore, ki jih je napisal v časopisnih člankih na Spomenico SAZU o temeljih nastanka slovenskega naroda in slovenske države, knjigo Zgodovina Cerkve na Slovenskem, Slovenski almanah '92, Dokumente slovenstva, 1600 letnico bitke na Vipavskem, posvet SAZU Slovenci in državnost. V Venetski tribuni, ki jo je uvedel v Nedeljskem dnevniku pa so na kratko povzeti članki Ivana Tomažiča in drugih piscev. Tretji zbornik *V nova slovenska obzorja z Veneti v Evropi 2000*, ki ga je uredil, prinaša prispevke domačih in tujih raziskovalcev. Bil je tudi izdajatelj teh zbornikov in knjig.

Ugotovitev iz prve knjige je strnil Tomažič v krajše in pregledno delo, ki je izšlo naslednje leto z naslovom *Novo sporočilo knjige Veneti, naši davni predniki* (1990) v knjigi *Slovenci, kdo smo? od kdaj in odkod izviramo?* (1999), pa je podal pregled prvih dveh zbornikov. Pripravil je razstave *Veneti na Slovenskem* na Ptuju (2001), v Škofji Loki (2002), Ljubljani (2004), Kopru 2004 in Bovcu (2010). Za širši krog bralcev je pripravil dve pregledni krajski izdaji: *Slovenske korenine* (2003) in *Bog živi deželo pod Triglavom* (2007), v italijanščini *I Veneti: un popolo misterioso* (2007) in nemščini *Österreich von Anfang an: Anteil der Slowenen zu seiner Entstehung* (2008).

Po letu 2001 je bil dejaven v programskem odboru mednarodnih konferenc Korenine slovenskega naroda – Izvor Evropejcev v Ljubljani. Na prvi konferenci je imel uvodni referat *Veneti so začetek slovenskega naroda*, na tretji *Imena pričajo* (2005), na četrtni *Staroselci Norika* (2006). V Bovcu je imel zadnji prispevek o Noriku leta 2010 na posvetu Slovenci - kdo smo in od kdaj smo.

Leta 2004 me je predlagal v organizacijski odbor projekta Korenine slovenskega naroda, za kar sem mu iskreno hvaležna. Prav to me je spodbudilo, da sem tudi sama bolj sistematično začela zbirati stare vire in pisati o Slovencih - staroselcih. In podpiral me je v prizadevanjih za pravično mejo med Slovenijo in Hrvaško.

Čeprav se je leta 1986 umaknil iz Korotana, si je prizadeval, da bi Korotan ohranil poslanstvo in da ga Mohorjeva družba ne bi najprej spremenila v hotel in nato prodala. Osnovno poslanstvo njegovega življenja pa je bilo biti duhovnik. In do konca je pisal. V zgibanki je pripravil leta 2013 povzetek knjige o Magdaleni Gornik, slovenski mistikinji.

Za življenjsko delo ga je predsednik Republike Slovenije leta 2004 odlikoval z *Redom zaslug Republike Slovenije za človekoljubna dejanja v dobro pomoči potrebnim, posebej pri delu visokošolskega doma Korotan na Dunaju*.

Od jeseni 2010 je živel v Domu starejših občanov v Ilirske Bistrici. Osrednja knjižnica Srečka Vilharja v Kopru in Zavod Vita Koper – Študijski krožek »Istrske teme« sta mu priredila večer 17. marca 2011. V prijetnem vzdušju je številnim poslušalcem pripovedoval o začetkih raziskovanja Venetov v 80. letih 20. stoletja, ki so privredla do novega pogleda na slovensko zgodovino.

Radovednost in želja po odkrivanju novega, kar naj bi bila značilnosti vsakega raziskovalca, sta ga vodili po odkrivanju resnice o našem izvoru, zato lahko samo občudujemo njegovo zavzetost in vztrajnost, ki sta tudi nam vodilo za naše delo v prihodnje. Njegovo življenjsko delo pa naj bo spodbuda tudi posameznikom v novem rodu, da bodo tako zavzeto delali za blagor slovenskega naroda in nadaljevali raziskave o njegovem obstoju v viharnih tisočletjih na ozemljih, ki jih danes zavzemajo obkrožajoče sosednje države. Ohranimo ga v spominu kot zavednega in pogumnega Slovence.

Duša Krnel Umek

Duša Krnel Umek

PREUČEVANJE SLOVENSKEGA STAROSELSTVA OD LETA 1981 DO LETA 2000

Summary

INVESTIGATION OF THE SLOVENE ANCIENT INHABITANTS FROM 1981 TO 2000

Books on Veneti from 1988 to 2000: two proceedings, written by Joško Šavli, Matej Bor in Ivan Tomažič and third proceedings with contributions from other domestic and foreign authors represent a turning point in the recent study of the origin of Slovenes.

Questions of the Veneti were reopened by Tomažič in 1982, Šavli in 1985 and Bor in 1986, the one on the Etruscans by Ivan Rebec and Anton Berlot in 1985. The search for the own roots did not grow up from some romantic, and even less from the nationalistic or even chauvinist ideas, but from a desire to find the truth. The works have been based on the study of domestic and foreign literature and reconsideration of already known ancient works. Linguistic evidence, visible in the local names, revealed the prevalence of the Veneti in Europe and wider, in North Africa, Asia Minor and India. The greatest achievement was Bor's interpretation of Venetic inscriptions with the help of the Slovenian language, in particular dialects that have maintained the old words.

Researchers from various disciplines who were interested in the origin of Slovenes and were not convinced by the theory of immigration from beyond the Carpathians, independently from each other come to the conclusion that Slovenians are indigenous to the present territory, which was in ancient times larger and inhabited by ancestors that were called Veneti. With the publication of books the circle of new domestic researchers who came to the same findings expanded, as it was expanding the circle of modern foreign researchers who have studied the Veneti, as predecessor of Slovenes and Slavs.

In professional circles the historians, archaeologists, linguists and ethnologists, whose task should be the research on our origins and our identity, have responded with sharp attacks and even two attempts of consultations under the auspices of Slovenian Academy of Science and Arts, where they expected the new views on our ancient past or at least allowing the possibility that the theory of continuity of settlement is possible, if not highly probable, did not bring the breakthrough with the old theory of migration. It all looks like that big discoveries do not come to force if their holders are not from sufficiently strong and influential stakeholder circles.

*Stara zmota ima
precej več prijateljev
kakor nova resnica*
Nemški pregovori¹

Uvod

Vedenje o avtohtonosti Slovencev na tem ozemlju, ki je bilo splošno znano še vse 19. stoletje, se je postopno izgubljalo po prvi svetovni vojni. Čeprav to vedenje ni popolnoma zamrlo in so ga posamezni raziskovalci gojili naprej, pa se je vse več raziskovalcev ponovno začelo zanimati za Venete, Etruščane in druge narode, ki so naseljevali ozemlje ob obalah severnega Jadrana in Apeninski polotok v 80. letih 20. stoletja. Radovednost in želja po odkrivanju resnice, kar naj bi bila značilnosti vsakega raziskovanja, pa žal vse prevečkrat ni tako, sta vodili pisce k ponovnemu odkrivanju resnice o našem izvoru.

Ivan Tomažič je leta 1981 ustanovil Sklad za pospeševanje raziskovanja in uveljavitev slovenske zgodovine z namenom, da pospešuje nova raziskovanja na področju slovenskega zgodovinopisa, ki se »po večini naslanja na tolmačenje tujih zgodovinarjev, ki jih v prvi vrsti ni vodilo prizadevanje po odkrivanju zgodovinske stvarnosti kot take, temveč predvsem idejna podpora zahtevam vladajočega aparata v državi. Razni nacionalizmi, ki so v zadnjem stoletju na kakršen koli način posegli v slovensko idejno in politično dogajanje, so vsi stremeli za tem, da prej ali slej zvodenijo slovensko narodno zavest, zadušijo jezik in se polastijo naselitvenega prostora Slovencev«.² Kako dalekosežne misli, ki so še danes sodobne. Če so bili v preteklosti ti nacionalizmi nemško nacionalno gibanje, italijanski iridentizem, panskavizem in jugoslovanstvo, so se nacionalizmi danes razširili in preoblikovali v globalizem, a z nič drugačnimi nameni in cilji. Pod vprašaj zato postavlja teorijo o preseljevanju narodov v 5. in 6. stoletju in nasproti temu postavlja nova dejstva o avtohtonost Slovencev v teh krajih.

Leta 1982 je Tomažič nadaljeval s kritično analizo navedb o prihodu Slovencev, predvsem v izbranih delih Franca Kosa in navajal dokaze o naših prednikih Venetih in o avtohtonosti Slovencev.³ Anton Berlot in Ivan Rebec sta se spraševala *So bili Etruščani Slovani* (1984)⁴, Joško Šavli pa ali so *Veneti - naši davni predniki?* (1985)⁵. V Glasu Korotana (1986)⁶ so objavljeni Tomažičev prispevek *Oživelji Veneti in Borova Od kod ime Veneti? in Negovske čelade.*

Veneti: naši davni predniki

V knjigi *Veneti: naši davni predniki* (1989), ki je izšla najprej v nemščini leta 1988, akademik Matej Bor, dr. Joško Šavli in pater Ivan Tomažič utemeljujejo, da so predniki Slovencev Veneti. V predgovoru je Tomažič napisal, da knjiga »ne želi vzbujati kakršne koli nacionalne nestrnosti. Nasprotno, ta knjiga naj bo nov doprinos k boljšemu medsebojnemu spoznavanju narodov v srednjevropskem in jadranskem prostoru, še posebej med Alpami in Jadrantom, kjer so se jezikovno razvili različni narodi, ki pa jih lahko vseeno obravnavamo kot potomce Venetov.«⁷

Knjiga je razdeljena na tri dele. V prvem delu *Po sledah Venetov* (9-181) Joško Šavli utemeljuje slovenski izvor krajevnih in ledinskih imen »po gorah in planinah«⁸ osrednjih

Alp, po Beneškem, Tridentinskem in Lombardiji. Imena kažejo na značilnosti pokrajine, ki so jih dali le ljudje, ki so z njo živeli in jo poznali od davnine in ne šele priseljenci, ki so prišli iz ravnine v 6. stoletju n. št. Na podlagi podatkov o žarnih grobiščih in najdb iz obdobj Hallstatta in La Tène pride do zaključka, da so Veneti in Slovenci zgodovinsko in ozemeljsko sovpadali. Ozemlje Venetov pa ni bilo le ob severnem Jadrantu, kjer se je ohranilo v imenih Veneto, Benetke in Benečija, ampak je bilo po podatkih grških in latinskih piscev izpričano v Paflagoniji ob Črnem morju, v Iliriku in spodnji Donavi, v Srednji Evropi, v Galiji (Bretanji), ob Bodenskem jezeru in v Laciiju.⁹ »Ime Sloveni ali Veneti se je v različnih oblikah ohranilo le pri neposrednih naslednikih, pri Zahodnih Slovanih.«¹⁰

V drugem delu knjige *Venetščina in venetski napisи* (185-443) razlaga Matej Bor venetske napisne na podlagi slovenskega jezika, zlasti narečij. V razpravi je podrobno analiziral napisne na tablicah, posodah in drugih predmetih, razvozlaval njihov pomen in jih tolmačil v sedanji slovenščini. Avtor je najprej razvozlal pomen posameznih črk in njihovo tolmačenje v slovenščini. Z razliko od etruščanskih (Bor piše etruščkih) napisov imajo venetski med črkami pike in črtice, ki so uporabljale za »poudarjanje manj izrazitih črk, izpopolnjevanje praznin med njimi in ločevanje posameznih zlogov, predlogov in veznikov.«¹¹ Primerjavo za pisanje s pikami je našel na napisu iz leta 1787 na vratih mlinu v Sužidu pri Kobaridu, s črticami pa se je ohranilo v rokopisih do brižinskih spomenikov. Iz bronastih tablic *akeo* je sklepal ob besedi jekat na venetsko slovenco, ki so jo učili v atestinski pisarski šoli.

Z današnjega slovenskega ozemlja je razvozlal napisne iz najdišča v Škocjanu, najbolj znan je *Osti jarej*, ki pomeni *Ostani zdrav/mlad*, Idrije ob Bači in čelad iz Negove. Razložil je pomen krajevnega imena Postojna in podobnega Postoi ob reki Brenti pri Benetkah, kar je pomenilo kraj za postanek ob cesti. Iz imena za venetskega trgovca *tergitio* in kraja trgovanja oterg, otergij in oterge je nastala beseda tergeste in iz nje Trst ali po starem Terst. Po odkritju venetskih napisov ni bilo več dvoma, »da je bila venetščina slovanski (ali praslovenski) jezik.«¹² Zato je podal tudi novo razlogo napisov na vojvodskem stolu na Gospovsveskem polju.

Pri razvozlavanju imena Veneti ugotavlja, da Sloveni sebe niso imenovali Veneti, ampak so jim to ime dali Grki in Rimljani. Iz istovetnosti slovenskih, letonskih in bretonskih besed pa je sklepal na povezanost med Veneti ob Baltiku, Atlantiku in Jadrantu v davnini. Na podlagi svoje študije je zato sklepal, da ima slovenščina »svoje korenine zelo globoko v venetščini.«¹³

»Razlika med Veneti v severni Italiji in Veneti v vzhodnih Alpah, Primorju in Dalmaciji je v tem, da so se pričeli romanizirati, medtem ko so naši predniki v Alpah, Primorju in Dalmaciji svoj jezik ohranili morda tudi zato, ker je v praznine, ki so nastajale po razpadu rimskega imperija, jelo počasi skozi stoletja in stoletja prihajati novo slovansko prebivalstvo z vzhoda, severa in juga.«¹⁴ In tu je v bistvu povedal, kaj se je dogajalo. Preseljevanja v enem navalu izza Karpatov nikoli ni bilo, pač pa so bile selitve posameznikov ali manjših skupin skozi vso zgodovino, kar se je dogajalo tudi po drugi svetovni vojni in po vojni na Balkanu v 90. letih 20. stoletja.

Tretji del knjige *Sodbe in komentarji* (447-514) je napisal Ivan Tomažič. Nasproti teoriji zgodovinarjev, ki so trdili, da so Slovenci in z njimi Slovenci prišli izza Karpatov v 6. stoletju n. št. avtor dokazuje z navajanjem Pavla Diakona in njegove zgodovine Langobardov, da ni nikjer govora o prihodu Slovanov, ampak samo o vojski, v kateri so bili tudi Slovani.

V strokovnih krogih zgodovinarjev, arheologov, jezikoslovcev in etnologov, čigar naloga naj bi bila odkrivanje novega o našem izvoru in naši istovetnosti, so se odzvali z ostrimi napadi in niti dva poskusa posvetovanj pod pokroviteljstvom SAZU, kjer so pričakovali tudi nove poglede na našo davno preteklost ali vsaj dopuščanje možnosti, da je tudi teorija kontinuitete naselitve možna, če že ne zelo verjetna, niso prinesla preloma s staro teorijo selitve. Vse kaže, da velika odkritja, ne pridejo do veljave, če njihovi nosilci niso iz dovolj močnih in vladajočih interesnih krogov.

Prispevek je bil predstavljen na posvetovanju Novi vidiki preučevanja slovenskega staroselstva v Bovcu, 29. julija 2013.

Marjan Ivan Moškon

KDO SO SLOVANI?

Summary

WHO ARE SLAVS?

Slovenian description of Slovani peoples is not historically justified, and it is not appropriate, as even a more modest set of names that are in our region in the official daily use of the Slovani, Slovaki, Slavonci, Slovenci, Slovinci, Sloveni and Slaveni means insurmountable confusion. Furthermore, every European language has in its version of the name of so-called Slovani, but with a mandatory first syllable *slav-*. The Slovani blurred our history in the fog of barbaric peoples of Pripyat wetlands, which was also the sole purpose of conquests and violent tribes in the middle of Europe, which are both military superiority and influence of the church and they plundered and grabbed territory taming indigenous. Particularly awkward is translation of medieval Sklaveni, when the writers of today's debate do not even know whether they thought Slověni or Slovani. We know only that the Slovani before 19th century did not exist, except as Slověni for residents of Sklaviniae and Sclauonie, well, any of today's other people never accounted for Sclaveni. There was a misled already a modern description of Jordanes Sclaveni, Anti and Veneti as Slovani, although the names and such links can't be found in any medieval source. In the middle of the sixth century by the most authentic record of the main and last leader of an ancient times historian Procopius of Caesarea, as Σκλάβιοι (Sklaveni, Slaveni, and later shorter Sclavi, Slavi), and the like. Although the inhabitants west of the Carpathians were Slověni, by Procopius wrote as Sklaveni, since they used akanye then and they most probably accounted to him as a Slaveni. A similar problem is also with the old church Slovenian (stara cerkvena slovenščina), by foreign sources represented as (old) slavic language, although they have in brackets, all perfectly clearly stated, it is a словѣнъскъ юзъикъ (slověnsk jazik, slovenian language). Greeks, Latins and the British they write but even the old Slavonic, thus confirming our great linguists J. Kopitar and F. Miklošič, that словѣнъскъ юзъикъ home in the old Slovenian Sclavonia (Lower Pannonia).

Uvod

Že dolgo je jasno, da slovensko poimenovanje **Slovani** za srednje- in vzhodno-evropska ljudstva ne ustreza pravemu razumevanju te evropske skupnosti jezikovno sorodnih narodov [1]. Tujcu, ki ni natančno poučen o razmerah, že najskromnejši nabor imen Slovani, Slovaki, Slavonci, Slovenci, Slovinci, Sloveni in Slaveni, ki so v teh krajih v uradni dnevni uporabi, pomeni nepremostljivo zmedo. Ko je prišel ameriški predsednik na uradni obisk v Slovenijo, nas je nagovoril s Slovaki. Ob tem pa ima še vsak evropski jezik svojo različico imena za takoimenovane Slovane, vendar z obveznim prvim zlogom *slav-*, kar nas kot Slovane in Slovence v očeh tujcev nekako izključuje iz te najštevilčnejše evropske družine ljudstev/narodov.

SLOVENCI – STAROSELCI V DELIH IZ 19. STOLETJA

Summary

INVESTIGATIO OF THE ANCIENT INHABITANTS SLOVENES IN THE 19 TH CENTURY

Slovenian intellectuals have started collecting and publishing of folk songs in the second decade of the 19th century, and continued with a wide range of ethnographic material. Throughout the interests for the components of the original national cultures there was also the search for their own roots among nations and people, which in antiquity in that territory had other names, but that does not mean that Slovenes are not indigenous. Three local researcher are presented: Matevž Ravnikar Poženčan, Davorin Trstenjak and Peter Hicinger, who based on the traditions, ancient sources and modern works argued that Slovenian people resides on the present territory since ancient times. At that time the work and beliefs of Davorin Trstenjak that Slovenians are indigenous, were respected and appreciated at home and abroad.

Of foreign authors Venelin saw the history of Slovenes more clearly and wrote about the three wars between the Romans and Slovenes. Slovenia at that time covered Veneto, Carnia, Istria, Pannonia, Noricum, Retia, Dalmatia, Illyricum and Vindelicia. Venelin first used the term Slovenia in 1834 and stressed the need to appoint Slovenes - "Slovenci". Already in the middle of the 19th century, there was a controversy between Slovenes and Germans about the origin of Slovenes. Germans, namely, tried to convince the Slovenians that they came only in the 6th century AD. No. The ideologies of slavophilia and panslavism by introducing the concept of Slavs instead of the original names for the individual Slavic nations have done further damage to the exploration of the origin of Slovenes, as the word Slavic is most similar to the name Slovene (in Slovenian: Slovani – Slovenci).

Knowledge of the ancient inhabitants Slovenes started to faint towards the end of the 19th century and in the preparation for the new ideology of the Yugoslaves also the importance of Trstenjak and other writers who wrote about the ancient inhabitants was gradually reduced and replaced with new interpretations of moving nations and the arrival of the Slovenes from beyond the Carpathians in the 6th century AD. The replacement of the specific name of Slovenes (Sloveni and Slovenci) by the common name Slavs was done in the 19th century in the spirit of panslavism and Slavic reciprocity, and later in the 20th century, served as the basis for Yugoslavism.

Uvod

V pregledu slovenskega narodopisja je France Kotnik navedel, da je preučevanje narodne kulture povezano z duhovnim ozračjem v Evropi, ki se začne s Percyjevim zanimanjem za narodne pesmi leta 1765 in se nadaljuje leta 1791 s Herderjevim za starožitno in prvotno pri slovanskih narodih.¹

Matevž Ravnikar Poženčan

Med zanimanjem za sestavine prvotne narodne kulture je bilo iskanje lastnih korenin med ljudstvi, ki so v antiki imela na tem ozemlju drugačna imena, a zato še ne pomeni, da niso Slovenci staroselci. Med prvimi avtorji je bil Matevž Ravnikar Poženčan s sestavkom *Pervi seljaki na Slovenskim*³ leta 1846, v katerem je navedel, da tuji pisci, ki niso poznali slovenskega jezika, niso mogli napisati prave zgodovine: »Naš narod se ni, kakor so nekateri tako bledli, več sto let po Kristusovem rojstvu v te kraje vrinil,« ... ampak, da se je »ob silno silno starih časih v te dežele naselil...V teh deželah ni pred noben narod stanoval«⁴ in v nadaljevanju objavil Vodnikovo pesem *Od perviga tukaj stanuje moj rod...*

Po grških in rimskih piscih naj bi naši predniki prišli iz Male Azije po Trojanski vojni, ki se je po navedbah Sigonja končala leta 1181 pred n. št.⁵ Vprašanje datacije dogajanja pred našim štetjem je še nerešeno, prav tako ostaja odprt vprašanje virov, saj je bila največja knjižnica antične dobe v Aleksandriji, ki je štela menda 700.000 svitkov, ob prihodu Cesarjeve rimske vojske leta 47 pred n. št. požgana, kar je ostalo, je zgorelo leta 391 n. št.⁶

Dokaz, da so tudi Trakijo naseljevali Slovenci, so slovenska imena, ki jih je zapisal Livij, ko je opisoval pohod rimske vojske leta 187 pred. n. št. saj, »Greki ali kako drugo ljudstvo bi ne bilo svojim krajem slovenskih imen dajalo«.⁷ Slovenska imena so našli Rimljani že »pred Kristusovim rojstvom po naših krajih« in jih po svoje pisali: »Slovensko ime Krajna, to je, dežela per kraji, so Rimljani v Karnia spreobrnili. Slovensko ime Goratan, ker je gorata dežela... v Karantania in Nemci v Karnten... in »cesarju Upravda, ki je bil Slovenec po rodu, so bili dali latinsko ime Justinianus«.⁸

Neobjavljene spise o staroselcih, ki jih je napisal Matevž Ravnikar Poženčan, je uredil in objavil Davorin Trstenjak v letih 1868 in 1869.⁹ V prvem delu je pisal o prvi naselitvi Slovencev v Aziji in o podobnosti slovenščine in sanskrta, v drugem pa o sledih Slovencev v stari Evropi. O imenu Sloveni, Slovani, Slovenci povzema po Safařiku, da je beseda »Sloveni s svojimi zravnimi oblikami Slovenci, Slovaci stara, domača, prvobitna in prava«. Navaja vire iz leta 860 »Slougenzin – to je Slovencina (dežela Slovencev)«, okoli leta 900 »slovensko« in leta 1020 »slovenin«.¹⁰ Ravnikar je o imenu Antje napisal, da ni bilo tako razširjen splošni pojmom kot Sloveni.¹¹

O izvoru Keltov¹² je Ravnikar pisal, da so jih Grki imenovali Keltje, Rimljani pa Celtae oziroma Galli. Ko so leta 278 pred n. št. napadli Grčijo, so jih imenovali Galatje namesto Keltje. Po nemškem imenovanju Walach se je uveljavilo za tujca Italije ime Vlah pozneje Lah. Starejši rimski pisci so prve vlaške naseljence imenovali Ombre, Umbre, Ambrone.

NAJSTAREJŠIZNANI SPOMENIK SLO-VENETSKEGA JEZIKA – LEX SALICA

Summary

THE OLDEST TESTIMONY OF THE SLOVENETIC LANGUAGE – LEX SALICA

Ancient Salian Penal Code prescribes fines for criminal offenses and committed crimes. The manuscript is written in a pretty rough Latin, the text itself abounds of vernacular Slovenetic legal notions that are marked with: Mal, mal., Malb., Mallobergo, which should mean Mallberg, an expression for which there is no manuscript of entry, but shows that there is a subsequent German interpretation, according to which everything must be German, then therefore of the old Frankish origin, language which is hardly known. These notions can be understood on the basis of Slovenian language and other Slavic dialects.

The Code was written about year 422 after Chr., before the appearance of conqueror Chlodwig, when Franks did not have any kings, but only the heads of the pack conquests. It was written by four wise men, who were experienced in law. All four of them wear Slovenetic names. If one supposes, that legal concepts in vernacular Slovenetic language had to exist at least for 100 years before they were written down around year 422 in Lex Salica, yet they have easily existed even 1000 years before, then we have, in front of us, the oldest testimony of Slovenetic legal language, at least from the year 322 after Chr., which means a document much older than the famous Breginian monuments.

Lex Salica, Salijski Franki in Sloveneti

Za Salijce imajo Salijske Franke, tiste prvočne Franke, katerih bijar (= prebivališče) in dom sta sicer neznana. Nekateri jih vidijo v Frankovskem okrožju, drugi ob reki Rajni, tretji jih stavijo na področje današnjega mesta Trierja in Ardenskega gozda vse tja do Brabantske pokrajine. Ali imajo morda ime po reki nem. Saale, Sale, (svn. Zali, Zilji), v dolini katere so bili morda nekdaj prebivali? Vendar je v srednji in zahodni Evropi več rek s tem imenom.

Vsepovsod ondod so bili od nekdaj živeli vinedski rodovi. Od Salijskih Frankov naj bi izviral tki. Salijski kazenski zakonik, imenovan Lex Salica, prastari spomenik zapisanih zakonov, pisan v precej polomljeni latinsčini, v besedilo pa so vmešani številni slo-venetski pravni pojmi. Napisan je v duhu neizobraženega in svobodnega ljudstva. Ta zakonik so bili menda napisali pred časom osvajalca Chlodwiga, okrog leta 422, ko Franki še niso bili imeli kraljev, marveč samo vodje in so bili junaki. Zakonik so dali napisati štirim

uglednim možem po imenu Bodogast, Saligast, Vidogast in Visogast, ki so bili črpali iz ljudskih običajev in navad ter iz njih spisali zakonik v zelo pokvarjeni latinsčini, ki se je kasneje, večkrat razširjen, obdržal v svojih delih vse do enajstega in dvanajstega stoletja. Znano je, da so ga že pod kraljem Childebertom (leta 511) in Clotarjem (leta 558) še precej razširili. V petem in nato v naslednjih stoletjih so mu sledili mnogi zakoniki, večinoma še strožji po vsebini, ki pa so kljub temu kazali malo več omike, npr. Ripuarijski zakonik, zakonik Vzhodnih in Zahodnih Gotov, Frizijev, Bavarskev, Alemanov, Sasov itd. Ako predpostavimo, da so bila ta pravna določila s svojim slovenetskim pravnim izrazoslovjem obstajala vsaj že sto let prej, preden so jih bili zbrali v zakonik (zlahka pa so obstajale tudi tisoč let prej), potem imamo pred seboj pisna pričevanja o slo-venedskem jeziku, približno vsaj iz časa okoli leta 322 po Maz. Imena z drugim delom na -gast so bila takrat precej razširjena na tistem področju, pa tudi izven njega jih srečujemo, npr., Ratgast, Altgast, Hruotgast, Uargast, Uagast ipd. Spomnimo naj tudi na rimljanskega državnega vojskovodjo Arbogasta (MAGISTER MILITUM, † 394 po Maz.). Ta imena se pojavljajo v dolgem časovnem razponu, kar kaže, da pričajo za mnogo starejše obdobje germanskega (a ne-alemanskega in -nemetskega!) poimenovanja oseb. V starem pravem pruskem jeziku pomeni gastō [zvalnik m. sp. v dvojini (edn. gasts, mn. gastai)] svet, ravno zemljišče, meje. Besedo poznajo tudi češki, poljski, ruski in ukrajinski jezik v podobnem pomenu ter kot pusto zemljišče ipd., najdemo jo raztreseno po Evropi, kjer Alemanov in Nemetov, kakršne poznamo danes, nikoli ni bilo npr. v Albaniji, Črni Gori, Grčiji itn. Na Iberskem polotoku slišimo npr. glagol ,gastar' porabiti, zapraviti, iztrošiti itd. Vidimo torej, da se uporabe besede med seboj smiselno ujemajo, ako ravno na velikih prostorskih oddaljenostih. Vsepovsod tam pa so bili izkazano Slo-veneti, -vandali, -vandaluzi.

Kakor moremo pričakovati pri surovih in neizobraženih ljudstvih, obravnava zakonik samo surova hudodelstva in zanje predvideva kazni. Tako je bila npr. za uboj predpisana zgolj globa (nem. Wehrgehd, denar za bran storilca, -cev, da so se prizadeti sorodniki in pripadniki ubitega odpovedali planiti nadenj, -e z orožjem, da ne bi zaratovali (dolenjsko narečno) ter da so se odrekli krvnemu maščevanju). Višina globe je bila odvisna od položaja, spola in starosti žrtve. Za telesne poškodbe in rane so bile predpisane denarne kazni in za vsak ud posebej je bila določena cena. Tudi ostala hudodelstva je bilo potrebno poravnati z globo in ako imamo pred očmi tedanje pomanjkanje denarja pa tudi poštenje naših prednikov, se nam ta način kaznovanja ne more zdeti čuden. Hkrati najdemo v zakoniku prve sledi tki. ordalij tj. Božje sodbe v ognju ali vodi (podobno kot pri starih Izraelcih s prekleto vodo, preizkušnjo, kateri so bili judovski templarji podvrgli Jožefa in Marijo, Jezusova starša).

Sodniki so bili med seboj najbrž znali latinsko, a so v sporih med strankami morali poznati tudi govorico ljudstva. Za ta namen v zakoniku kar mrgoli od tki. malbergske besed iz ljudskega govora, tj. posebnih pojmov za različna kazniva dejanja. V raznih izdajah so takšne besede označene z ,mallobergo, malb., mal'. Zakaj jih razlagalci Lex Salice imenujejo malbergske ni jasno, saj razen učenjaških teženj v smeri »vse mora biti alemansko-nemetsko« ni nikjer kakršnega koli rokopisnega namiga o nekem Mallbergu; za to pa moremo vzeti pozolatinski pojmom ,mal' kot navadni latinski ,MALE', kar razumemo kakor: Naravnost,

- Jeza Franc, O ključnih vprašanjih rane karantansko-slovenske zgodovine, Editorial Baraga, Buenos Aires 1977.
- Kranzmayer E., Der Ortsname »Mailsberg« und seine Verwandten. Namenkundliches um die Kärntner Edling-Frage, Carinthia I, 140, 1950, str. 283–311.
- Lorber Jakob, Das große Evangelium Johannes, knige 1 do 10, Lorber Verlag, Bietigheim.
- MONUMENTA GERMANIAE HISTORICA, Hahnsche Buchhandlung, Hannover 1969.
- Neues Zeitungs- und Conversations-Lexicon oder Handwörterbuch, 5. del, Schrämbliche Druckerey, Dunaj 1812.
- Röth Erich, Sind wir Germanen? Das Ende eines Irrtums, Im Röth Verlag, Kassel 1967.
- Schulz Joseph, Frankens mainwendische Namen, Slavica Verlag, München 1994.
- Staroslovan, 1913.
- Staroslovan, 1914.
- Strabon, Geogr. 4, primerjaj Plinij III. 19 in CAESAR DE BELLO GALICO, pogl. 3.
- Tomas De Saint-Maur Eric, Ockhamova britev, Zamolčana slovenska zgodovina odkar človeštvo pomni pa vse do danes, Amalietti & Amalietti, Lublana, 2013.
- Tomažič Ivan – Tomezzoli G.C., The inscription Pauli No. 39, Zbornik mednarodnega posvetja Sledovi evropske preteklosti, Jutro, Lublana 2003.
- Žunkovič Davorin, Die Slaven, ein Urvolk Europas, Brünn : in Kommission A. Piša, Kremsier 1910.
- Žunkovič Davorin, Die Slaven, ein Urvolk Europas, šesta izdaja, H. Slovák, Kremsier, 1911. Žunkovič, Davorin, Die slavische Vorzeit : Grundlegende Aufsätze für die Renaissance der altslavischen Geschichte, Sprache und Kultur, Selbstverl., Maribor 1918.

Zahvala

Zahvaljujem se cenjenemu gospodu Dimitriju Kebetu iz Lublane za pomoč, ki mi jo je bil prijazno nudil s svojimi bogatimi zgodovinskimi viri.

Povzetek

Prastari Salijski kazenski zakonik (LEX SALICA) predpisuje globo za hudodelske in kazenske prestopke. Pisan je z roko v precej slab latinsčini, v besedilu pa kar mrgoli od slovenetskih pravnih gesel, ki so označena z mal, mal., malb., mallobergo, kar naj bi pomenilo Mallberg, za kar ni nobenega rokopisnega vpisa, ampak kaže, da gre za kasnejše pristransko nemško tolmačenje, po katerem mora biti vse nemškega, tedaj torej frankovskega izvora. Ta slo-venetska gesla moremo na osnovi slovenskega in ostalih slovanskih narečij razumeti.

Zakonik je bil napisan okoli leta 422 po Maz., pred nastopom osvajalca Chlodwiga, ko Franki še niso imeli kraljev, ampak največ samo vodje osvajalskih krdel. Zapisali so ga bili štirje modri možje, ki so se spoznali na pravo. Vsi štirje imajo slovenetska imena. Če računamo, da so pravni pojmi v slovenetskem ljudskem jeziku morali obstojati vsaj že 100 let prej, preden so jih bili zapisali okoli leta 422 v LEX SALICA, čisto lahko pa so obstojali tudi 1000 let prej, potem imamo pred seboj zaenkrat najstarejše pričevanje o slovenetskem pravnem jeziku, najmanj iz leta 322 po Maz., kar je precej starejše od znanih Breginskih spomenikov.

Eric Tomas de Saint-Maur

PREPROSTI, ZNANSTVENO NEZAHTEVNI DOKAZI O STAROSELSTVU SLOVENCEV V EVROPI

Summary

SIMPLE, SCIENTIFICALLY UNPRETENTIOUS PROOFS OF THE INGENUITY OF SLOVENIANS IN EUROPE

In remote past, there was a large number of great seas and lakes on the Earth, in addition to which there existed many larger and smaller lakes, too. Additionally, they were often connected between themselves by rivers and side river arms, deltas, etc. The ancients watched this, and knew appropriately named villages and inhabitants of the seas and the sea-like waters. Since these names are Slovenian, it is clear that only the ones who had spoken and understood Slovenian had been able to give them.

A further simple, unpretentious scientific evidence of the indigenity of Slovenes can be seen in couples or triplets of old Slovenian deities Perun – Veles – Mokoš and the toponyms derived from their names, which can be found throughout Europe and even in Asia Minor. We mean, by this, a location of hills (sometimes castles and old buildings instead) on one side beyond the watercourse, water, whereby we have on the left river side Svetovit, Svantovit or Perun with their synonyms and on right side of the water course, Veles (and Mokoš) with synonyms, or Mokoš (water) in the middle, or as a water source coming from below the rocks, etc. „Deva's (Maiden's) jump“ means – simplified – end of winter, i.e. early spring, when Deva gets out of her winter prison i. e. of the cold and dark subterranean life and everything starts to flourish again. Wicked winter, cold, suppression of life, etc. are sometimes alternatively replaced by hated Germans or Turks. Name Deva has given toponym Devin and its provincial and regional variants. All of the above is additionally confirmed by the record of Jacob Lorber, God's servant, with a gift of hearing God's words inside of his heart, about the appearance of the Earth before the Flood of Noah, too. What better witness than the very Heavenly Father himself one can imagine at all? Naturally, some people may smile and say that we have a vivid imagination, perhaps even a nationalist-oriented one. All this we have repeatedly experienced. Okay, then let them explain, for example, why the very cave over the river Idrijca, below the village of Šebrelje is called Divje Babe (= Wild Women Cave), where a Neanderthal flute was found, the oldest known musical instrument in the world, about 30.000 to 60.000 years old? The name corresponds to the description of Neanderthals in M. Pleteršnik's Vocabulary from 1894. Today, we know indisputably, that mating between Neanderthals and Homo sapiens took place and the fact is that the descendants were able for further fruitfull mating and were not handicapped like i. e. mules, crossbreed between horses and donkeys. So!

Morja, jezera, otoki, dežela Moravska

Oglejmo si deželo Moravsko, v kateri tlogradna razmerja ne dopuščajo nobenega dvoma, da gre za nekdanje pomorsko področje, kjer so mogla nekoč moleti iz vode samo zemljišča na višavah. Okoliški prebivalci so imenovali tako področje, katerega je bila pokrivala voda z imeni: Morava, morjava, morjevo (= kot morje, podobno morju), s čimer sicer niso menili pravega in slanega morja, ampak pokrajino, ki se kaže kakor morska. Okoliške prebivalce so zato imenovali „Moravane, Moravce“, torej enako kakor se še dandanes imenujejo. In ti „Moravani“ so, med drugim, tudi „Markomani“ o čigar bijarih (= prebivališčih, domovih) in jezikovni pripadnosti smo brali že najbolj čudna mnenja.

Že iz samih krajevnih imen spoznamo, da je bila nekoč voda prekrivala velik del Moravske. Tako imamo pri Mislici kraj, ki se imenuje „Jezerany“, sosednji kraj se imenuje „Maršovice“ (gotovo se je bil nekoč imenoval Moržovice); ta dva kraja sta nedvomno dobila svoji imeni v dobi, ko je bilo to področje še eno samo veliko jezero. Kraja ležita okrog velikih kotanj, v katerih je še vedno stala voda, čeprav je bil jezerski značaj okolice že izginil. Dalje imamo tam eno množico imen, kakor: Moravany, Moržice, Moravice, Moratice, Moravičany, Jezera, Jezerní, Jezernice, Jezírko, Ostrov, Ostrůvek, Ostrovany, Ostrovačice in še mnogo drugih. Vsi ti kraji kažejo že na prvi pogled, da je moral biti tam nekoč eno veliko stoeče jezero. Moravsko Marsovo hribovje se je bilo nekoč najbrž imenovalo Morski hribi ali Morsko hribovje, danes znano zgolj kot „Hříby“ ter je oznaka Mars posledica akanja, tj. o preide v a, kot je pogosto pri nas npr. na Dolenskem ali kakor je v nemščini z March, Laak itd. Da pa je bilo to, morju podobno področje, že mnogo tisočletij pred našo ero enotno in kopno področje, moremo spoznati ne glede na tlogradne razmere že iz tega, da Samotova „Velikomoravska država“ ni mogla obstajati iz nekaj obrežnih vasi ter bi bili morali „Moravani“ biti z Rimljani pomorske bitke, ako bi bili takrat njihovi domovi le zgolj zmerno pretrgane vodne površine.

Vsa ta imena, izvirajo še iz časov, ko je bilo „morje“ pokrivalo velik del Moravske ter segajo časovno daleč pred dobo Rimljjanov. Mar nas ne more začuditi, da ima 2 km dolga debèr, katero si je bila izdolbla Bečva, ravno ime „Přerov“? Tako ime debèr ni mogla dobiti šele v preteklih stoletjih, ampak mnogo prej, saj je mnogo starejša. In tako je ime posledica nepretrganega ljudskega opazovanja svojedobnega življenskega okolja ter njegovih tedanjih naravnih danosti. Ta dogodek se je torej bil moral zgoditi zelo rano, saj so bili v Předmostu, ki leži pri vratih debri, našli množico mamutovih kosti, kar se sicer ne bi bilo moglo zgoditi, saj bi jih sicer morala reka pri kasnejšem preboju debri vse odplaviti, z zemljo vred.

Nemci pravijo Moravski „Mähren“, kar je najbrž popačeno iz „Meere“, kar ne samo potrjuje naše pravilno tolmačenje imena, ampak nam nudi poleg tega nadaljnje zagotovilo, da izvira ime „Mähren“ iz „morje“. To potrjuje tudi pismo dežele Štajerske nadvojvodu Ernstu, kjer je za Moravsko navedeno ime Morren, kot tudi „Marhen“. To dvoje imen najdemo tudi v mlajših listinah.

Zanimivo je ime March za reko Moravo, ki je v starih časih predstavljal mejo proti vzhodu in je tako rekoč istovetna z besedo nem. Mark, kar označuje mejo. Podobne razmere

kot na Moravskem najdemo tudi na Spodnjem Štajerskem na velikem Dravskem polju med Mariborom, Ptujem in Ormožem.

Medtem ko je 1500 m visoko Pohorje eno prastaro hribovje, pa spadajo hribi, ki obdajajo Dravsko polje, k Slovenskim goricam in Haloškem hribovju, prav tako k nekdaj morskemu področju. Dravsko polje je bilo nekoč veliko jezero, ki je bilo povezano z morjem, ki je nekoč pokrivalo prostrano Panonsko nižavje in se je še na začetku srednjega veka imenovalo nem. Zitinesfeld (iz svn. „sitina“ = področje bičja, trsja, močvirške trave). Na vzhodni rebri Pohorja se nahaja kraj „Morje“, cerkev pri Spodnji Polskavi je bila znana kot: Sv. Štefan ob jezeru, enako v stranski dolini reke Drave: Sv. Andraž ob jezeru. Ako bi bili ondi našli ostanke vodnih pregrad, jezov, potem bi bilo verjetno, da imata kraja ime po zajezenih vodah. Mursko Polje se imenuje zato tako, ker tamkajšnji Slovenci izgovarjajo „morje“ kot „murje“. Tudi reki Mura in Murica sta imeli še v 9. stoletju obliko: Mora, Muora, Morica, Muorica, tj. iz besede „morje“, kar prihaja iz dejstva, da sta se izlivali naravnost v Panonsko morje. In kot ime celotnega vodnega področja je tedanjim Slovencem veljalo ime „Morje“ in je tako ostalo do konca srednjega veka; kajti leta 895 se je bila imenovala Sp. Štajerska še Marchia, leta 1025 sta se Celjski in Ptujski okraj tako imenovala, a je dobilo ime že deloma pomen Mark, meja, – namreč zaradi oblike zemljišča, kajti vzdolž vsega vzhodnega kraja Štajerske preide hribovita dežela v plosko, položno Panonsko nižavje. Zato je dvomljivo, da bi bila ta „Marchia“ prešla v Marko iz istih razlogov kakor „March“ na Moravskem. Korena „mor“ in „mar“ kažejo tudi na stotine krajev, ki ležijo vseskozi ob rekah ali v nižinskih potezah, kot npr. Maribor, Marbeg, Matenja vas (v Nibelungih se je imenovala še Maren), Šmarje (Marein), Mahrn, Moreč, Moravče, Meeren itn. V Franciji je znano zimskošportno središče v Savojskih Alpah z imenom Val d’Iser, spodaj v dolini pa mesto Bourg St. Maurice. Skozi München teče reka Isar, kar oboje pomeni Izaro, reko, ki teče iz jezera. Francozi in Bavari so bili samo prilagodili obstoječe staro slovensko ime svojemu jeziku. Vse to priča za pravilnost našega izvajanja.

Enako kakor v „Moravsko, Morava, Marchia“ je v imenu ljudstva Mavri vsebovan pojem „morja“. S tem imenom so bili označevali temnopolte ljudi iz Afrike (Mavretanija, tudi dežela za-morc-ev), ki so bili prečkali Gibraltarska vrata ter prišli kot osvajalci v Evropo, na Iberski polotok, torej pretežno Arabce. Torej one ljudi, ki živijo onkraj morja. Slovenci jih še danes imenujemo zamorci, Rusi jim rečejo „mopř“, Čehi „mouřenin“, Lahi „moro“. Nemci in Angleži pa zanje nimajo lastne oznake, kajti besedi „nem. Mohr“ in angl. „moor“ sta brez dvoma slovenetizma.

Pogosta imena ljudstev in pokrajin, ki so povezana z morjem kot npr. Pomorjani, Pomoreli, Primorci, Mavri, polotok Marea, Ar-morika itd., vodijo do zaključka, da so bili Sloveneti nekoč zelo razširjeni. Morda bo kdo ugovarjal, da je po latinsko „mare“ morje, vendar bo najkasneje pri imenih Pomorjani, Pomareli in Armorikani utihnil, saj na področje prvih dveh Rimljani niso bili nikoli prišli, zadnje pa je bil G. I. Caesar že našel s tem imenom.

Prav nič izmišljeno ni, da je na področjih, kjer so bila nekoč jezera, še danes mogoče videti njihove sledove. Ljudje jih poznavajo, oz. so jih bili poznali in so znali pokazati mesta, kjer so bili pritrjeni obroči in kljuke, ob katere so bili svoj čas njihovi predniki privezovali

pod angleškimi k. i. Maidenhead, Maidenwell, Maidwell, Maidenstone, Maidstone ipd. Gotovo bi jih našli tudi v Mali Aziji, skratka povsod tam, kjer so bili nekoč živeli Veneti, samo poiskati jih je treba, prepoznati njihove (morda) krajevne imenske preobleke.

Kot zemeljsko božanstvo nastopa tudi bog Veles, njegovo nasprotje je bog Perun. Na Balkanu najdemo več kot dvajset k.i., ki so povezana z nebesnim bogom Perunom ali različicami njegovega imena. Najpogosteje so to visoki gorski grebeni, hrastovi gozdovi, vodni izviri in potoki.

Starinoslovke in besedilne raziskave so potrdile obstoj takih dvojic tudi med nekdanjim slovenskim prebivalstvom Polske in vzhodne Nemčije ter Rusije in Ukrajine (Novgorod in Kijev). V staroruskem Nestorjevem letopisu je skupaj s Perunom tudi vedno omenjena boginja Mokoš. Te dvojice najdemo tudi na Ogrskem, Češkem, na severu Rusije, zlasti na severozahodu, kjer se je čaščenje boginje Mokoš obdržalo vse do 20. stoletja. Na Balkanu najdemo v Prekmurju rečno ime Mokoš, nad Dubrovnikom Mokošico in še več (npr. Mukušina, Mukoša, Mukoš ... itn). Število primerov se še bistveno pomnoži, ako upoštevamo, da trojica omenjenih božanstev nastopa z različnimi imeni, opisnimi nazivi in vzdevki. V zvezi s Perunom sta strela, ki treska in grom. Tako sta si npr. na otoku Brač v sosedstvu hribček Sutulija s cerkvico sv. Ilike (ob nekdanjem rimskem mavzoleju) in grič Triščenik. Ali zmaj: V srbskem Podrinju si stojita nasproti Veleš in Zmajevac. V dvojicah nastopa tudi boginja Živa ali Perunova in Perunika itn.

S precejšnjo mero gotovosti moremo domnevati, da se slovenska k. i. ukvarjajo predvsem s tremi bajeslovnimi božanstvimi: s Perunom, Velesom in z Mokošo. V poteku tedna pripada Mokoš petek, četrtek pa Perunu (in tudi Velesu). Zanimivo je, da imenujejo Nemci četrtek Donnerstag, tj. Gromovnikov dan, kar je bil Perun po izročilu in po krajevih imenih tudi v resnici. Mokoš je voda, v vodi je človek kot brez teže, zato se morda imenuje petek pri Angležih Friday, pri Nemcih Freitag, tj. Freyin dan [st. sever. in germ. boginja plodnosti Freya, ena izmed Vanov (Van(d)ov, Vendov?). Voda ozivlja prst in v spregi s soncem daje življenje], kar bi morda preneseno pomenilo dan, ko je telo brez teže in zato osvobojeno spon teže. Tudi nekoč vinedsko mesto Devin se danes imenuje ponemčeno Magdeburg, kar je točen prevod. Vse gornje potrjuje venetski izvor imen.

Prispodoba Velesa in Mokoš je, med drugim tudi kača (ker se vodni tokovi po kače vijejo med bregovi) in tako imamo na Poljskem na vrhovih strmih rebri in peči, ustroljenimi nad rekami, Zmigrode (zmijina = kačja mesta), ki se nadaljujejo dalje proti vzhodu in jih je na ozemlju med Dnjeprom in Obom vsaj 17, s čimer krajevno nekako ustrezajo tudi zgoraj omenjenima Velesu in Zmajevcu. Ponekod v Sloveniji nadomešča beseda Zali (npr. breg, reber), Zala vas, Zalo selo ipd. izraz Zlo – = Hudi –, Hudo – itn.

Vidimo, da so povsod ondod nekdaj bivali ali še danes bivajo Vinedi. Da bi imeli pri teh k. i. kaj Nemci s svojimi nekdanjimi poganskimi verovanji, je izključeno, ker so bili prevzeli zahodno in severno slovenetska tj. splošno severnaška verovanja ter si jih priredili po svojih potrebah. V njihovih bajkah in božanstvih npr. Odin, Wodan, Freya (morda ustreza Mokoš?) itd. zlahka prepoznamo kot vinedsko-vandalsko itd. blago ter slovenski pomen imen. Res pa je, da je vse to premalo raziskano. Uradni (in monopolni) slovenski starinoslovci in jeziko- pa so bili in ostajajo omejeni s prisilno in popolnoma nedokazano

dogmo o pozнем prihodu pra-Slovanov (katerih nikoli in nikdar ni bilo) iz Pripjetskih močvirij [in ki so se tako rekoč v hipu razlili preko vse Evrope, kot tenak naftni film (akad. prof. dr France Bezljaj; koliko naslovov in fantazija brez meja!)]. Ja, Kelti naj vlečejo njihovo zavoženo družboslovno cizo iz blata, kamor so jo bili, že dolgo tega, porinili hlapci imperialistov in lakaji hlapcev!

Zanimiva so tudi imena hribov, in gora, gorskih pojavorov, ki vsebujejo ime Baba z inačicami.

Podoba zemeljske površine pred Noetom

(Razodeto Jakobu Lorberju dne 30. marca 1864)

Vendar najprej nekaj besed o Slovencu iz Slovenskih goric, o Jakobu Lorberju:

Jakob Lorber (*1800 †1864), slovenski skrivnostnik in srednik Božje besede na Zemlji se je bil rodil v istem letu kakor France Prešeren in Anton Martin Slomšek (danes bi rekli: Dober letnik ta-le 1800, hvala Bogu!), kot prvorjenec v štajerski kmečko-viničarski družini v vasi Kaniža pri Jarenini (med Mariborom in Šentiljem) v Slovenskih Goricah. Leta 1817 je v Mariboru naredil pripravniki tečaj za učitelja, nakar je poučeval v Šentilju v Slovenskih Goricah, v Mariboru izdelal pet razredov gimnazije, nato je bil odšel nadaljevat šolanje v Gradec /danes Avstrija/. Leta 1829 je naredil višji vzgojiteljski tečaj za učitelje. Bil je nadarjen glasbenik. Leta 1840 je dobil mesto vodje orkestra v Trstu in dne 15. marca 1840, ob šestih zjutraj, ko se je bil odpravljjal na pot, se mu je razodel tki. "notranji glas", pojav, katerega cerkvena zgodovina pozna pri prerokih in vidcih. Skrivnostni glas mu je velel: "Vstani, vzemi pisalo in piši!!" Lorber je bil takoj prisluhnil skrivnostnemu glasu, vzel pisalo v roko in zapisoval, besedo za besedo, kar mu je notranji glas narekoval. Izključno po nareku notranjega glasu je do svoje smrti leta 1864 popisal več kot 20.000 strani (danes več kot 25 debelih knjig). Njegova dela so prevedena v vse svetovne jezike. V Nemčiji npr. obstaja društvo Jakob Lorber (šteje 60.000 članov, stanje leta 1988), ki čuva rokopise in skrbi za tisk in razpolagost Lorberjevih zapisov. Društvo izdaja več rednih občasnikov in vodi tekoče dopisovanje v 23-tih svetovnih jezikih (podatek leta 1990) in ne kaže nobene težnje, da bi jo ubralo po kaki odstopajoči verski smeri ali da bi postali še ena ločina znotraj maziljanske cerkve.

Skrivnostnik, videc in prerok Jakob Lorber je pravilno napovedal:

- štiri leta pred odkritjem planeta Neptuna ga je bil Lorber predstavljal bralcem pod imenom Miron (slov. Čudežnik), ker zvezdoslovno vpliva na umetniško ustvarjalnost ljudi na Zemlji;
- obstoj neštetih mlečnih cest izven znane Rimske ceste in to leta 1850, celih 68 let pred potrditvijo tega dejstva z zvezdogledom na gori Mount Wilson;
- obstoj super galaksij in grozdov mlečnih cest, kar je znanost potrdila celih 98 let kasneje z zvezdogledom na gori Mount Palomar;
- že leta 1841 je povedal, da vse lune obračajo planetom vedno isto stran - vesoljska plovila so to potrdila šele 130 let kasneje;

Marko Hrovat

ETIMOLOGIJA BESED RUDA, RUDEČA (barva), RUJ, ZARJA, RUJNO, RADIČ

Summary

THE ETYMOLOGY OF THE WORDS RUDA (ORE), RUDEČA BARVA (RED COLOR), RUJ (SUMACH), ZARJA (SUNSET GLOW), RUJNO (NOBLY), RADIČ (CHICORY)

Until the second half of the 19th century, the Russians, Ukrainians, Belarusians and some other people did not consider themselves as Slavs. Early historical records of the words Sclavi, Slavi, Slaven, etc. had been using to designate a specific people living between the Baltic, Adriatic and Black sea. That terminology applied only to Slovenes (Sloveni) had been using until the New Age. In the New Ages the word Slavi, Slaven, etc. has also been using to designate the people speaking languages related to Slovenian, like Russians, Poles, Serbs, Croats, etc., but those had never been using the name Sloveni when they talk about themselves. The word Slav, Slavs is a modern invention introduced by the Czech scholar Dobrovský, which came into application only about 150 years ago. The word Slovenes in contrast to the Slavs is used in the paper in respect to the historical fact that has been misusing.

Recent discoveries show that the metallurgy had its origins not in Mesopotamia nor in Asia, but rather in Europe some 7500 years ago. The word ruda 'ore' emerged at least at that time and originally meant excavated substance or material extracted out of earth, bound for sale or industrial processing. Such interpretation can be clearly seen from the Slovene words: ruváč, ruváti, rúti, rováriti, róv, rováti, róvka, róvnica, etc., as well as from Lithuanian word rausti which means: to dig, to turn up, to grub, to root, to rummage, to burrow. Ruda is a substance obtained by the uprooting, scuffling, rooting out or grubbing. The word ruda 'ore' cannot be claimed neither by Greeks, nor by Romans and still less by "Germans". Comparison of related words originated from the root *rud- clearly shows its Slovene origin. The Balts took original word ruda 'ore' from near-by Slovenes, but the Sumerians, "Germans", and others adapted it to their phonemic tendencies. The rise of the Sumerian civilization coincides with the decline of the Bakria, the oldest metal processing center of the world. That indicates that the famous Sumerian civilization rests on the usurpation of the Bakria advanced metallurgical acumen and the extinction of the local Slovene element.

The ancestors of Slovenes had no reason to invent a new name for a red color, since they already used the name červena or krvrena 'red' for thousands of years. Word červena is derived from the *k'rv- 'blood'. It has been going on as long as the hunter-gatherer societies preserved the same or a similar way of life. So it seems sensible to search the origin of the word rudeča 'red' at the beginning of introduction of agriculture and metallurgy. From

remnants of the root, which more or less all Slavs preserved till present time, it is evident that once all Slovenes and related peoples had been using word rudeča. The "Germans" adopted it as a loan-word from the contiguous Slovene populations. The Livonian words for red, reddish-brown, ore, iron, autumn and the month of September, derive from the root *rud- *ore-. The Serbian and the Croatian term for the month of September is rujan and October in the Czech is říjen, all of them originate from red color. Hematite (iron ore) is red to reddish brown in color. Its name in Slovene is krvavec 'blood substance' and derives from red color of hematite. Hematite had entered thoroughly into the human economic activities not earlier than by invention of the process of an iron ore melting. Due to the reddish color of the iron ore, the ancestors of Slovenes took its name ruda as a synonym for a red color.

We do not need to search Latin and even less Greek origin of the word ruj 'sumac'. It is enough to note its unique characteristic of bright red color of its leaves that is standing out significantly within the autumn landscape. Thus the Greeks have a relatively late historical presence in the eastern Mediterranean region, it is unlikely that much older Slovene language would borrow the word ruj from Greek. After all, the base root *ruj- is unknown to Greek! Meaning of the word ruj 'sumac' derives from red color and it came to Greek and Latin from an old Slovene source.

The word zarja 'dawn' is being explained by the Slovene etymological dictionary from the terms: beam, shine and glare. Reddish horizon is really a reminiscent of glowing or burning sky, but in fact the redness on the horizon is just a reflection and not the source of the glowing itself. Word zarja derives from the notion rudeč 'red'. It results in aggregation form za-ruj-a, meaning the redness in the morning or in the evening horizon. This is also confirmed by the numerous expressions of dawn in Sanskrit.

In Slovene language word rujno applies only to wine, in the sense of noble, good wine. In Slovak language rujno means vivacious, rollicking, passionate and intoxicating, which are all associated with the red color, but passion is associated with unbridling, fervent, fire and zeal, with common denomination in red color. Not just red and nor just white wine could be considered as fine wine. Oh yes, the heavenly wine is good, even the best one, but the solution of the word rujno can only be made with comparison of the words that are used to express a fine, noble wine. Etymology of the word rujno derives from the word rod, pleme 'tribe' and not from the word raj 'heaven'.

Most of European languages use the Italian term radicchio for chicory. West Slavs use word čekanka and Slovenes word radič. But the Romans had been using word rādīcula. Most likely it originates from word radix 'root', what supposes that radix has been used in Latin as a synonym for explicit root, the most conspicuous feature of the chicory. This begs the question: From whence does the root word "radix" come into the Roman lexicon? Within the words rad-ix , rād-ic (üla), rad-ic (chio), none of their endings: -ic, -ič or -ik is typical Latin or Italian, conversely, such endings are typically Slovene attributes. Latin words started with the letters rad- are in 44.4 % related to beaming, shining or glaring and in 38.9 % to the root. Those two word groups have no common connection, neither is there a Latin connection. The link between them can be surprisingly seen only when Slovene root *rud-, with the meaning of red color is considered. It can be claimed with the additional weight of evidence, that word radič 'chicory' of is Slovene and not Latin origin. Word radič with the root *rud- and suffix -ič directly means red low plant.

RUJ

Ruj (*Cotinus coggygria*) je topoljuben grm, ki je močno razširjen po slovenskem Krasu, in prav zaradi ruja kraške gmajne jeseni rdeče zažarijo. Na sušnih legah po prisojnih pobočjih je razširjen tudi drugod po Sloveniji. Poleti rujevo listje privlači pozornosti z nenavadnimi, izstopajoče svetlimi listnimi žilami. Rujeva skorja vsebuje visok odstotek tanina, zato so jo včasih uporabljali pri strojenju usnja, pa tudi pri barvanju volne.⁶⁵ Ruj je do 3 metre visok grm. Je pionirska lesnata (grmovnata) vrsta, ki povzroča zaraščanje opuščenih suhih travnikov. Rad raste na strmih skalnatih pobočjih, kjer so za večino drugih vrst za rast preveč ekstremne življenske razmere. Jeseni rujevo grmovje zažari v kontrastu rdečih, rumenih in zelenih odtenkov, kar daje Krasu, pa tudi posavskim strmim pobočjem značilno barvno podobo.⁶⁶ Ruj (*Rhus coriaria*) je zanimiva začimba, ki jo je vredno odkriti. Njegova grenka in sadno kiselkasta aroma je manj ostra v kisu ali limoni. Zdrobljen je odličen za meso na žaru, perutnino in ribe ter tudi omake in marinade. Ruj se lahko uporablja pri večini jedi, kjer je potrebna nežna kislost. Uporablja se tudi za riž ali lečo. Ruj osvežuje in pospešuje prebavo. Je odlična preventiva proti črevesnim boleznim in prebavnim težavam.⁶⁷

Etimološki slovar:

(slovenski):

rūj: rujevina 'rastlina *Cotinus coggygria*' prevzeto iz neke romanske besede, ki se je razvila iz lat. *rhūs* 'ruj'. Latinska beseda je prevzeta iz gr. *rhoūs* 'ruj'.⁶⁸

(češki)

ne pozna besede ruj, ker je to sredozemska rastlina, navedene pa so besede, ki bi utegnile razplesti razumevanje besede ruj:

rdesno: rastlina *Polygonum*, nar.č. (h)rde-sen, pol. rdes(t), ukr. ders(eú), slv. dresen, redesen, andresel, mk. drádréc. Vse iz *nerst-ъn'Ь ali -ьно iz *nerst'Ь 'ikre, ribje mladice' (glej nerest). Pod vodnim dresnikom ribe rade polagajo svoje ikre; laichraut od nem. laich 'drstti'. Do sedanjega rd- je verjetno prišlo iz rdeti: poganki te rastline so presenetljivo rdeče barve.⁴⁸

rditi se: stč. rděju, rdičti sě, (u)zardělý, stsvk. rъděti, svk. rdeť sa, rus. rdeju, rdeť in (za)rdeťja 'postati rdeč (npr. čir, pa tudi sramota)'. Psl. rtděja, rъděti od rtd- v pridevniku rtdrt; vloga končnega r je enako kot v lat. rubere 'rdečiti se, zardeti' proti ruber 'rdeč' iz *rudh-ros. Pridevnik psl. rъdr'Ь, stsvk. in nar.rus. rédryj 'rdečkasto govedo' se v češčini ni ohranil; to je bila najizvirnejša oblika, primerjaj poleg ruber še gr. ερνδρός, brez r pa nem. rot. Drugi pomeni iz iste baze so: rudý, ryzí, ryšavý 'rdeč, čist, rdečkast', morda pa tudi rumen.⁶⁹

ruda: rja na rastlinah (žitarice, sadje); če ob sončnem svitu dežuje, pada ruda (ljudje verjamejo, da v vročem in vlažnem vremenu tak dež spodbuja pojav rje); v prenešenem pomenu pa tudi nekatere druge sadne bolezni. Ruda so se imenovala tudi močvirja z rdečim blatom (odtod verjetno Rudno, Rudnica), prav tako pol. in luž.; nar.rus. rudá 'kri'. Ruda je starodavna beseda od rtd-, rdeti iz *roudh-ä, s popolnim o v korenju; enako lit. raudá 'rdeč', stisl. rauda 'rdeč'.⁷⁰

říjen: stč. řujen 'deseti mesec', csl. rjurť, srh. rujan 'september'. Je samostalniški pridevnik řuj-ъn-Ь od řuha 'rukati (jelen)'; to je mesec, ko jeleni rukajo; glej še zařil, podobno še lit. rujos 'september'.⁷¹

Kritična presoja:

V slovenskem etimološkem slovarju zasledimo navedbo, da je beseda ruj posredno prevzeta iz grške rhoūs 'ruj', od koder je zašla v lat. rhūs 'ruj', od tod pa v neko romansko besedo, ki jo je prevzela slovenščina v obliki ruj. Gre za jasno trditev, zato je potrebno v grščini ali posredno v latinščini poiskati sorodne besede, ki bi pokazale etimološki izvor besede rhoūs oz. rhūs.

Pa začnimo pri grščini, ki naj bi bila etimološka zibelka besede ruj. Po grško-angleškem slovarju grščina ne pozna besede rhoūs⁷², prav tako te besede na najdemo pod rh- v grško-slovenskem slovarju,⁷³ zato je sklepati, da navedba v slovenskem etimološkem slovarju ni preverjena. Ostale besede v grško-angleškem slovarju s podobnimi korenji so:

*rho ⁻⁷⁴	ρῆνος	'rabarbara'
*rhu-	ῥεῖναι	'ne obstaja'
*rou ⁻⁷⁵	ῥοῦα	'cesta'
	ῥούβοτός	'prašičji rilec, gobec, pasji gobec, od človeškega obraza'
	ῥούδόν	'neizmerno bogat'
	ῥοῦς	'reka, tekoča voda, tekoč, pretok, izcedek'
	ῥοῦῦς	'ang. sumac (<i>rhus coraria</i>) in njen plod, rdeč žarek'
	ῥούσιος	'rdečkast, rdeča ločina v Circusu'
	ῥουσιώδης	'rdeče barve'
	ῥούσιζω	'biti rdeč'
	ῥουσσάτοι	'rdečkast, rdeča ločina v Circusu'
	ῥοῦτο	'blesk, sijaj'
*rus ⁻⁷⁶	ῥύσις	'tok, rečni tok, reka'
	ῥυσή	'ovenel, gnil, razpadajoč'
	ῥύσημα	'zguban, nagrbančen'
	ῥυσιάζω	'zgrabiti, zapleniti, zarubiti'
	ῥύσιον	'poroštvo, zastava lastnine v nadomestilo, povračilo, itd.'
	ῥύσιος	'rešiti, osvoboditi'
	ῥύσις	'tok, teči, rečni tok, reka'
	ῥυσός	'zakrnel, zguban, zmečkan'
	ῥυστάζω	'vleči naokoli'
	ῥυστικός	'zaščiten, varovan, rešilen'
	idr.	

Glede na to, da ruj raste na najbolj suhih zaplatah, kjer druge rastline ne uspevajo lahko sklepamo, da ne more biti povezan z besedami, tok, tekoč, reka. Prav tako tudi ni videti podobnosti ali motiva v besedah rabarbara, cesta, rilec, gobec, blesk, ovenel, gnil, zguban, nagrbančen, zarubiti, poroštvo, rešiti, vleči, zaščiten, ipd., iz katerih bi

Od takrat, ko so prednامci poimenovali rdečo barvo kъrvena, niso imeli prav nikakršne potrebe, da bi isto barvo poimenoval ponovno z drugim imenom. To je veljalo vse dotej, dokler je nabiralniško-lovska družba ohranjala enak ali podoben način življenja, zato je smiselno iskati nastanek besede rudeča v času uvajanja poljedelstva in kovinarstva. Iz bolj ali manj pri vseh Slovanih ohranjenih ostankov besede rudeč je razvidno, da so nekdaj vsi Sloveni poznali besedo rdeč. Ta je v nemški jezik zašla kot slovenska izposojenka. Iz korena *rud- izvirajo lit. besede za rdečo in rdeče-rjavo barvo, za rudo in žezezo, za jesen in mesec september. V srbi. in hrvi. je september rujan, oktober pa v češčini říjen, vse v prvotnem pomenu rdeč. Hematit je žezezova ruda rdeče do rdečerjave barve, ki se po slovensko, po barvi krvi imenuje krvavec. Ta je temeljito vstopila v človekovo gospodarsko dejavnost šele z uveljavljivijo taljenja žezeza. Zaradi rdečkaste barve žezezove rude, so prednامci besedo ruda prevzeli kot sopomenko za rdečo barvo.

Ne potrebujemo iskati niti latinskega in še manj grškega porekla besede ruj, pač pa je zadosti, da se ozremo po njegovi največji oz. najbolj izstopajoči značilnosti v razmerju do drugih rastlin. To pa je rdečina njegovih listov, ki jih narava obarva tako izrazito, da ruj v jesenski pokrajini prav močno izstopa. Grščina v Sredozemlju je sorazmerno mlad pojav, zato ni mogoče, da bi starejša slovenščina svoj temeljni koren *ruj- jemala iz grščine, kateri je nenavsezanje ta koren celo tuj! Beseda ruj v grščini in latinščini neposredno izvira iz slovenskega ruja v pomenu rdeč.

Slovenski etimološki slovar izvaja zarjo iz žareti, sijati, blesteti. Rdečkasta barva obzorja res spominja na gorenje ali žarenje, v resnici pa je rdečina na obzorju le posledica žarenja, ne pa žarenje samo. Zarja izhaja iz pojma rdeč v sestavljeni obliki za-ruj-a, kar pomeni za-rdečina na jutranjem ali večernem obzorju. To potrjujejo tudi številni izrazi za zarjo v sanskrtu.

Beseda rujno se v slovenščini nanaša le na vino, v pomenu plemenito, dobro vino. V slovačini pa pomeni živahan, razposajen, strasten in opojen, kar jih povezuje z rdečo barvo, strast pa z nebrzdanostjo, z vnetostjo, ognjem, gorečnostjo, vse pa ponovno z rdečo barvo. Ne rdeče in ne belo vino ni le dobro in drugo ne samo slabo. Seveda je rajske vino dobro, celo najboljše, toda iz primerjave lahko sklepamo, da tudi dobro, plemenito vino, izraženo z besedo rujno, izvira iz besede rod, pleme in ne iz pridevnika rajske.

Večina evropskih jezikov za radič uporablja italijanski izraz radicchio, zahodnoslovanski čekanka, slovenski, radič, latinski jezik pa rādīčūla, ki naj bi izviral iz radix 'korenina'. Radix je v latinščino verjetno zašel v kot sopomenka za največjo značilnost radiča, da se ga lahko večkrat reže do korenine, nakar vedno znova požene liste. V besedah rad-ix, rād-ic-ūla, rad-ic-chio, nobena od končnic: -ic, -ič, -ik ni tipično latinska ali italijanska, pač pa so prav vse značilno slovenske. Od latinskih besed, ki se začnejo na rad- jih je 44,4 % povezanih z žarenjem, sijem, bleščanjem, 38,9 % pa s korenino. V latinščini med obema skupinama ni videti nikakršne sorodnosti. Povezano je presenetljivo mogoče užreti šele preko slovenskega korena *rud- za rdečo barvo. Radič je izvorno slovenska in ne latinska beseda, ki s korenom *rud- in pripono -ič pomeni nizko rastlino rdeče barve.

Petr Jandáček

“SLON” IN THE LANGUAGE OF MAMMOTH HUNTERS

Povzetek

“SLON” V JEZIKU LOVCEV NA MAMUTE

Na svojem nedavnem potovanju skozi Mongolijo in Kitajsko sem bil presenečen nad dejstvom, da kitajska in mongolska beseda za slona nista zelo različni od slovanske besede slon. Kitajska beseda za slona je Si-Ang. Mongolska beseda za slona pa je Zaan - (v cirilici Заан). V obeh besedah, mongolski in kitajski, manjka glas »L« za besedo slon. Zato me je zanimalo, kako imenujejo slona Japonci. Hiter pogled na Google je pokazal, da je japonska beseda za slona Zosan ali Zo. Kot umetnik sem pogosto označen, da imam pretirano domišljijo, toda z dodatkom zvoka »L« v Z*OsAN ali v Z*O pridemo do besede, ki je podobna besedi SLON - слон. Ta kratek prispevek navaja, da so lovci na mamute imenovali svoj plen slon ali nekaj podobnega. Ta beseda se je začela z zbirnikom S ali Z in končala z nosnikom N, med njima je bil odprt samoglasnik A ali O in pogojno zvočnik L.

Zamyšlení – úvaha

SLOVO „SLON“ V JAZYCE LOVCŮ MAMUTŮ.

Nedávno jsem při své cestě navštívil Mongolsko a Čínu a byl jsem překvapen tím, že čínské a mongolské slovo pro název SLONA, se příliš neliší od slovanského slova SLON. V Číně se pro název SLONA používá slovo Si-Ang. V Mongolsku se pro SLONA používá slovo Zaan – (v azbuce Заан). V rodných jazycích Mongolů a Číňanů v názvu pro slona chybí písmeno „L“. Proto jsem se zajímal, jak SLONA nazývají Japonci. Rychlý pohled v prohlížeči Google ukázal, že Japonci nazývají slona ZOSAN nebo ZO. Jako umělec jsem často označován jako člověk, který má velkou představivost, ale přidáním zvuku (hlásky) „L“ v Z*OsAN, nebo Z*O, lze přijít ke slovu, které se podobá slovu SLON - СЛОН. Tento krátký příspěvek naznačuje, že lovci mamutů nazývali svůj úlovek SLON nebo nějak podobně. Toto slovo SLON začínáme vyslovovat sykavkou S nebo Z a je ukončeno nosovkou N. Mezi nimi se vyskytuje samohláska A nebo O a hláska L.

LEXICONS re: ELEPHANTS

The Slavic word **SLON** is now found between the geographical points of Ljubljana - Vladivostok as well as Prague - Vladivostok, and extends to remnants of Slavic populations in Eastern Germany (Wends) and Slovenian dialects in Italy, Austria and Hungary, Table 1. **ZILONUS** (or ZILONIS) is the Latvian word for Elephant. **GLAN** is the Tibetan word for Elephant. (G & Z or S are often interchangeable as in Zrno/Grain or Zlato/Gold.) Tocharian

23. www.etymonline.com/index.php?term=elephant
 24. en.wikipedia.org/wiki/Proboscidea
 25. Perdih A, Jandáček P, 2012, New Understanding of Western Eurasia in Prehistoric Times, *Proceedings of the Academy of DNA Genealogy* 5(2), 38-94

Summary

In my recent travels through Mongolia and China I was struck by the fact that in Chinese and in Mongol the words for "ELEPHANT" were not very dissimilar from the Slavic word "SLON" "слон". The Chinese word for "Elephant" is See-AHng. The Mongol word for "Elephant" is Zaan - (in Cyrillic written = 3aaH). In both Mongol and Chinese there is the omission of the "L" sound in their indigenous words for "Elephant". I was motivated to find out what the Japanese called an "Elephant". A quick look on Google revealed that the Japanese word for "Elephant" is **Zosan** or **Zo**. As an artist I am often accused of "overactive imagination" ... but by adding an "L*" sound to Z*OsAN or to Z*O we come up with a word not very dissimilar to SLON - слон. This short paper suggests that the hunters of mammoths called their prey "**SLON**" or *some such lexeme* which starts with a dental S or Z and ends with an alveolar/nasal N with an open vowel A or O in the middle with an *optional* liquid/alveolar L.

Eric Tomas de Saint-Maur

SORODNOST STAROLATINSKEGA IN STAROITALSKIH JEZIKOV S SLOVENSKIM

Summary

THE PARALLELS BETWEEN THE ANCIENT LATIN AND ANCIENT ITALIC LANGUAGES WITH THE SLOVENIAN LANGUAGE

Archeological findings of Venetian language monuments are, unfortunately, few but nevertheless they still allow a comparisons between Ancient Italic languages, Ancient Latin, the Venetic and Mezapijan language. Researchers have determined with a high degree of certainty the unique relationship between Venetic and Ancient Latin language to such extent, that one could see in both languages almost close relatives of one and the same linguistic branch.

Venetski jezik na italskem polotoku in dalje na severu

Venetski jezik so na Apeninskem polotoku in na področju današnje severne Italije bili izpričano govorili od najmanj pribl. 6. stol. pred Maz. ter vse tja v 1. stol. pred Maz. To dejstvo je potrjeno z napisi na področju sedanje vzhodne zgornje Italije (približno današnja pokrajina Benečija, it. Veneto). Temeljitejše raziskovanje starega venetskega jezika je bilo doslej omejeno z majhnim številom jezikovnih spomenikov - bilo jih je komaj kaj več kot 150 po številu, od tega jih je večina le čisto kratkih - v glavnem iz starega venetskega središča omike Ateste (današnje Este). K temu jih pride nekaj malega iz Padove, Vicenze, iz delov doline Piave ter iz daleč preko v Alpah, iz Gurine in Würmlacha na Koroškem, da s tem imenujemo samo najvažnejša nahajališča. Poleg tega je po Pliniju, Tacitu ter Ptolomeju ime Veneti ali Venethi izpričano tudi v Germaniji, ob srednjem Visli.

Raziskovalci, ki ne znajo slovensko ter jim je opreko že samo pomisliti na to, da bi utegnil imeti slovenski jezik kaj skupnega z venetskim in mezapijskim jezikom, z obžalovanjem vidijo v tej skromni beri le borno izdatnost. Poleg tega menijo, da gre pri njih za nenehno ponavljajoče se izraze, večinoma za osebna imena. Kljub skrajno skromnim virom, pa so le-ti zadostovali, da so mogli s precejšnjo stopnjo gotovosti ugotoviti sorodnost med venetskim (ter mezapijskim) jezikom z (ilirskim in) starolatinskim ter ostalimi -italskimi jeziki in - z -germanskim (gotskim!) jezikom – kar je vendarle bogata bera in potrdilo za pronicljivost ter učenost raziskovalcev.

Danes je prav krog ljubiteljskih raziskovalcev korenin srednjeevropskega prebivalstva z rednimi vsakoletnimi mednarodnimi zborovanji v Lublani in Bovcu ter s svojim razbiranjem starih napisov na osnovi slovenskega jezika premaknil okostenelo stanje ter znatno povečal

Eric Tomas de Saint Maur

OBJAVA O KARANTANSKEM KNEZU IN SVETNIKU SV. DOMICIJANU IZ LETA 1863

Summary

EXPERT POST ON CARANTANIAN PRINCE AND ST. DOMITIAN FROM YEAR 1863

Carinthian-German homeland messenger of Carinthia on 21 March 1863 published an article, »Blessed Domitian, Corinthian Duke« in which it confirms the existence of a historical person of Carantanian Duke St. Domitian, who was by the Germans long time denied at all, because his nationality disturbed them. Therefore, praised was the »ingenious« way how prof. Flor decided that Domitian's secular name were Ingo, which in his opinion suggests that he was of German descent. Historical documents testify, however directly and not directly, that both were Dukes of Slovenian descent, but hardcore Germans did not mind to rank the both among the Germans and into the list of names in old upper german language. To »CONVERSIO BAGOARIORUM ET CARANTANORUM« (= Rebaptisation of Bavarians and Slavs, approx. 871 aft. Chr.) it still needs to be noted that »Rebaptisation« is NOT a christianisation of pagans, but is a forced conversion of Carantanians away from the Byzantine Patriarchate (and Patriarch) to the Vatican, so from the Slo-Venetian Aquileia to the Pope's Vatican, in which they were forced by Salzburgian and other Bavarian bishops. The Jubilee of Millenia of Christianisation of Slovenes few decades ago, which was solemnly celebrated was, therefore, a joint construct product of blind imperialistic Vatican servants and their Slovenian servants, who eagerly participate in the assimilation of Slo-Veneti. So: Carantanians, that were under slovenetish religious center of Aquileia, were christians long before year 871 aft. Chr., but in the context of the Byzantine Patriarchate (and the Patriarch) (* before that of Alexandria), the city of Aquileia was their center for their spiritual welfare. They were over centuries, long before the brothers Cyril and Methodius came, the concern of many devoted» Cyril and Methods«, which were coming from Byzantium (* previously of Alexandria). This fact was figured out by a highly educated Austrian scientist, dr. H. Wolfram in his doctoral work in 1979 and, independently by a clever Lublana citizen, appreciated mr Andrej Lenarcic.

Slovenetsko ime Ingo in sv. Domicijan

Žal prezgodaj pokojni dr. Joško Šavli je v svoji knigi »Slovenski svetniki« pisal o karantanskem knezu in svetniku sv. Domicijanu, ki je, seveda, bil Slovenec. Knez je bil privzel hkrati s maziljansko vero ime Domicijan. Njegovega posvetnega imena dr. Joško Šavli ne omenja, saj ni znano, temveč le to, da nekateri menijo, da se je bil Domicijan pred tem najbrž imenoval Domislav.

Koroško nemški domovinski glasnik »Carinthia« navaja med resničnimi dejstvi tudi nekaj takih z jasno izraženo težnjo po nemčenju npr.: Ingo (*v Carinthii Ingou) je staro slovensko ime, saj Inga navajajo tudi v starih listinah izrecno kot pripadnika karantanskega tj. slovenskega rodu, a ga na »genialen« način prenaroduje v Nemca in staro slovenetsko ime Ingo v nemško ime, kar pa je le še en primer bavarsko-nemškega mračnjaštva (omenimo samo koroški Heimatdienst!), ki kljub članstvu Slovenije v Evropski Eniji še kar traja. Tudi preračunani trditvi v priročniku »Neues Zeitungs- und Conversations-Lexikon«, izdanem na Dunaju leta 1812 npr. ... da je »Živa« boginja starih severnjaških Nemcev in da je »Svantovit« prav tako božanstvo starih Nemcev ... jasno povesta, koliko časa že traja omenjeno mračnjaštvo! Kako moremo torej pričakovati od habsburgsko vzgojenih Avstrijev kaj boljšega, npr. nepristranost tudi in posebno v primeru sv. Domicijana? Uslužna slovenska uradna zgodovinarska stroka je celo poizkusili s preimenovanjem kneza Inga v Inkota, a neuspešno, saj je zvenelo nekako kakor okrajšava za »inokorespondent«, pogost poklic v Jugovini in, seveda, v prav takšni postali Sloveniji. Ime Ingo jim je zvenelo preveč severnjaško za, menda nepobitno južnoslovansko pleme Slovencev, medtem ko so nemški in nemškutarski narodnjaki uvrstili slovenska imena kljub temu, da zgodovinske listine jasno označujejo njihove nosilce kot Slovence ali je sicer drugače očitno da to so, v besednjake stare gornje nemščine in v sezname nemških imen iz tistega časa.

Zgodovina pozna na Švedskem dva vladarja z imenom Ingo, ki sta bila vladala nekako okoli leta 1080 do 1122 po Maz., torej približno celih 300 let po omembi slovenskega kneza Inga. Pri Slovencih se torej to ime pojavi mnogo bolj rano kot v Skandinaviji. Tudi v norveški zgodovini sta znana dva vladarja z imenom Inge. Prvi, Inge Krokrygg, je vladal sredi 12. stoletja, drugi, Inge Baardson († o. i. Barta, Brada-č ipd.) pa v začetku 13. stoletja.

Hkrati nam zgodba o knezu Ingu tudi posredno priča o obstoju slovenskega plemiškega sloja v Karantaniji najmanj v dobi okoli leta 800 po Maz. (po: CONVERSIO BAGOARIORUM ET CARANTANORUM). Podložnike, ki so bili že spreobrnili, je bil knez Ingo po knežje pogostil, medtem ko je dal nespreobrnjenim velikašem pôstreči zunaj hiše v slabih posodah.

H »CONVERSIO BAGOARIORUM ET CARANTANORUM« (= Premazilitev Bavarcev in Karantancev, iz leta 871 po Maz.) je treba še pripomniti, da »Premazilitev NI (!) pomaziljanjenje poganov, ampak gre pri tem za prisilno premaziljenje Karantancev od Ogleja k Vatikanu, torej pod rimskega papeža ter proč od Bizantskega patriarhata (in patriarha) v kar so bili prisilili Karantanijo solnograški in drugi bavarski škofi.

CARINTHIA

Urednik: Ernst Rauscher

Štev. 12

(Triinpetdeseti letnik)

Nedelja, dne 21. marca 1863

Blaženi Domicijan, karantanski vojvoda (Napisal H. Hermann)

Pod tem naslovom beremo v pravkar izdanem 7. letniku ,Arhiva za domovinsko zgodovino in tlopisje' obravnavo gospoda profesorja dra Karlmannu Flora, s katerim je ustregel potrebi, katero že dolgo občutimo. S tem imamo v mislih s strani Hanfiza, Eichhorna in Mittendorferja

Povzetek

Jantar je okamenela smola izumrle vrste iglavcev, verjetno ene vrste ceder, ki so bile uspevale v dobi, ko je v Evropi in na Jutrovem prevladovalo vroče tropsko podnebje. Velja za najstarejši dragulj človeštva, najbrž zato, ker ga je lahko obdelovati. Kot glavno nahajališče poznamo obrežja Baltskega morja, našli pa so ga tudi drugod na zgoraj omenjenih področjih. O nastanku jantarja pripoveduje tudi bajka o Zevsu in Phaetonu ter njegovih treh sestrach, imenovanih Heliade, ki so bile objokavale Phaetona, a so se bile kasneje spremenile v drevesa. Njihova imena v slovenskem jeziku razumemo kot ‚jeljad‘ (jelke, jelovje) ipd, ki tudi v resnici cedi smolo. Tudi ostala imena in pojme, čeprav popačene, je v raziskavi mogoče pojasniti s pomočjo slovenetskega jezika npr. reko Eridanus, staroslovenska zgodba o stvarjenju sveta in človeka omenja ‚jantraž‘, dalje lat. SUCCINUM, BUCCINA, imena otokov Abalus, Austravia, Bazilika, Raunonia. Pobliže bi bilo treba raziskati stare grške bajke – glej npr. Heliade – saj je že Ksenofon (okoli leta 500 pred Maz.) ugotavljal, da bajke o grških bogovih, ki sta jih bila pisala Heziod in Homer, upirajo razumu in se je zato iz njih norčeval. Pri njih je preveč spretnega sleparjenja in prečudnih telesnih preobrazb. Zaradi sorodnosti slovenetskih in starogrških narečij moremo razumeti staro helenski jezik oz. njegova narečja, o tem je bil pisal že leta 1828 grecist G. A. Dankovsky!

Eric Tomas de Saint-Maur

PĀESOGLAVCI: BAJKA ALI RESNICA?

Summary

PĀESOGLAVCI: MYTH OR REAL?

Slovenians should not know the Huns, if they would follow the mainstream slovenian historians. In Slovenia, there are tales of „pesjani“ (people, who are more dogs than humans), and psoglavci (people with dog's or wolf's heads), which is one and the same. The word „pesjan“ is still in use today, denoting very bad people. In Europe and elsewhere are known myths about „psoglavci“ respectively werewolves, appearing even in India. Is in them only a bare imagination? Is in the prevalence of so many of them yet a grain of truth? Archeologists found large amounts of dog and wolf bones in the Russian steppes north of the Caspian Sea, the place Krasnosamarskoe, cut in the size of bites. During the moonlight ceremony and with light of torches, there were held mysterious rites. Archeologist David W. Anthony from USA interprets Krasnosamarskoe as a place of solemn admission of young boys in a secret society of warriors, who then left the place, fierce as dogs or wolves and anointed with black colour, covered over the heads and backs with dog's or wolf's fur skins, over several years ongoing raids mainly in Europe and the Levant. From here, probably, originate the tales of „pesjani, psoglavci“ and werewolves.

Slovenci o Hunih sploh ne bi smeli vedeti

Najbolj zanimivo je, da po volji monopolnih „lastnikov“ slovenske zgodovine Slovenci za Hune, Pesjane in Psoglavce sploh ne bi mogli vedeti, saj bi se bili smeli predniki Slovencev, seveda v brezoblični pra-slovanski gmoti, pojaviti v Evropi šele poldruge stoletje po hunkem v Doru v Evropo. Torej, ko Hunov že dolgo ni bilo več. Enako velja tudi za Pesjane in Psoglavce. Vendar je neizpodbitno dejstvo, da ima Slovenec za Hune celo lastno oznako. Imenuje jih, oz. jih je bil (bil, zaradi današnje splošne pozabe!) imenoval „Pesjani“ ali „Psoglavci“; ljudstvo ve celo pripovedovati eno zgodbo o „psu Atili“ in ga opisuje, enako kot njegova krdela, ne samo grozljivo, ampak tudi z mnogo domišljije. Vzdevek Pesjan, -i se še danes uporablja za oznako hudo zoprnih in tečnih ljudi. Predvsem pa: Kdo, ki ima zdravo glavi, verjame, da bi se bili divji hunski konjeniki, Pesjani in Psoglavci podili po Pripetskih močvirjih (morda s krilatimi konji?), torej med žabami, krapi, čapljam in lokvanji ter strašili naše tam „ukazane“ prednike? Ali pa, da bi jim morda peščica preživelih Evropcev, katere so bili divji Huni med ropanjem in pobijanjem spregledali, med prijaznim kramljanjem pripovedovala svoje doživljaje s Huni ali s psoglavci, saj bi morala, posvarjena, v pra-Slovenih najprej videti novo veliko nevarnost. In: Kdo, ki ima zdravo glavo bi se maral podati iz „prijaznih“ pripetskih mlak,

navade tolmači raziskovalec kot davni odmev tega pra-vdiranja iz Vzhoda. Tudi islandska Völsunga saga (1250 po Maz.) nam podaja svoje napotke. Pri tem pripoveduje, kako je bil oče junaka Siegfrieda v surovi naravi vzgojil enega svojih sinov v borca. Oba dva sta se pri tem maskirala – z volčimi kožuhmi. Itd. Zanimivo je tudi, da je npr. Hezihij imenoval venetske konje „λύκοσπάδες“ od volkov raztrgani in „λύκοφόροι“ nosilci volkov, ker so imeli na hrbtni znak volka; doslej ni prave razlage za takšno zaznamovanje.

Ali je to vzrok, zakaj krožijo tako številne bajke, od Norveške do Indije – o volkodlakih? V enem keltskem templju v Angliji so prišli na dan bronasti psi z dolgimi gobci. Stari Rim je praznoval v eni votlini skrivenostno slavje „Luperkalij“. Šlo je za obrambo pred zlo prinašajočimi volkovi. Tudi v bajkah iz poganskega severa nam nasproti zveni ta motiv. Odin, bog vznosa in boja premore, kakor en čarownik, spremeniti ljudi. Spremljata ga okoli gobca penasta volka Geri (Žri?) in Freki (vragji?). Onadva požreta trupla, ki obležijo na bojem polju.

Pri staro severnjaški bajki o zatonu sveta „Ragna rök“ nastopa cela skupina režečih se zobovij: Najprej požreta dva volka Luno. Potem ugrizne volk Germ enega boga do smrti. Končno potrga pošastni Fenris-volk svoje okove in uniči Odina. Ta „Ragna rök“, dobesedno „Usoda bogov“ pri nas znan kot „Somrak bogov“, vsebuje besedo „rök“, svn. npr. „rok“ je potekel; ko pride, je rok itn. ter ragna, najbrž rajni, tisti, ki so v raju, torej v poganski dobi bogovi, danes pa vrli pokojni. Torej nekako „Ko bogovom poteče rok“!

V „Haraldslied“-u čujemo še bolj razločne prizvoke. Hvalnica povzdiguje dejanja norveškega kralja Haralda Lepolasega (okoli 850 do 933 po Maz.). K njegovim vojakom so spadali ljudje z medvedjimi kožuhmi („Berserker“) kakor tudi oni, ki so se bili ovešali z volčimi kožuhmi („Ulfhednar“). Klaus Böndl razlage te može z maskami kot „cvet bojevnikov z vznosno divjimi pristojnostmi“. Tudi v Herxheimu, enemu grozljivemu kraju v južnem Pfalzu (ZRN), kjer je umrlo pribl. 500 ljudi, verjetno pri ljudožrskih obredih, je našel Ramminger pasje-volčja okostja z odbitimi glavami.

Bitja iz sodobnih grozljivk se sedaj razložijo iz 4.000 let starih demonskih verovanj v živali. In celo sam Hun Attila „Bič božji“ se brezšivno vklaplja v to podobo. Njegova konjeniška krædela so bila krenila iz ruske stepi in pridivjala v 5. stoletju po Maz. vse do čez reko Rajno.

Huni sami so se bili imeli za potomce volkov!

Kratice in znaki

áé = polglasnik

idgr. = indogermansko

Literatura in viri

- David Anthony, W. The Horse, the Wheel, and Language: How Bronze-Age Riders from the Eurasian Steppes Shaped the Modern World, Princeton University Press 2007.
 Latte Kurt - Haugen Peter Allan - Cunningham Ian C., Hesychii Alexandrinii Lexicon, de Gruyter, Berlin - New York 1953 - 2009.
 Schulz Matthias, Attacke der Werwölfe, Der Spiegel, 40/2013, Hamburg.

Žunkovič Martin, Etymologisches Ortsnamenlexikon, Bibliothek „Staroslovan“, II. Band, Kremsier 1915.
 Žunkovič Davorin, Zur Geschichte der Slaven von der Urzeit bis zur Völkerwanderung, Kroměříž.

Za druge vire, od katerih sem sicer bil naredil odslike pred pribl. 30 – 40 leti, si nisem zabeležil naslovov, saj sem bil takrat vedel zanje. Danes imam samo odslike in nobenih naslovov.

Povzetek

V Sloveniji imamo bajke o Hunih, Pesjanih in Psoglavcih, ako ravno jih ne bi smeli imeti, saj naj bi se bili pra-Slovani pojavili v Evropi kar poldrugo stoletje kasneje, ko so bili Huni že izginili. Beseda pesjan je še danes v rabi. A tudi drugod po Evropi so znane bajke o psoglavcih oz. volkodlakih, najdemo jih tudi v Aziji in celo v Indiji. Je v njih zgolj gola domišljija? Ali je pri toliki razširjenosti v njih eno zrno resnice?

Starinoslovci so najdli v ruski stepi severno od Kaspijskega jezera, v kraju Krasnosamarskoje velike količine pasjih in volčjih kosti, razsekanih na velikosti grizljajev. Med obredom ob mesečini in ob soju bakel so tam potekali skrivenostni obredi. Starinoslovec David Anthony iz ZDA tolmači Krasnosamarskoje kot kraj slovesnega sprejema mladih fantov v skriveno društvo odrastlih bojevnikov, ki so nato odšli, prežeti s pasjo ali volčjo divjostjo in togotnostjo ter črno pomazani, s prek glave in hrbtni prevrženimi pasjimi in volčjimi kožuhmi, na več let trajajoče roparske pohode, v glavnem v Evropo in na Jutrovo.

Od tod verjetno izvirajo bajke o pesjanih, psoglavcih in volkodlakih.